

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

Titulus IX. Charitas Erga Deum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

trua: illa enim momentò totò cœlo lucem effundunt; ista tardius multò agunt, & non nisi post tempus tonant, & audiuntur. Eunt; & antequam respondeant, *adsumus*, jam opus perfectum est. *Fernandus* in Gen. 1. f. 1.

Filii hominum usquequò gr̄ avi corde? ut quid diligitis vanitatem? Pf. 43. Quid levius vanitate? quid inanitus rebus humanis? gravat tamen cor, ut violenter rapiat cœlum, ut currat in mandatis Dei. Pudeat hominem, tam tardum esse in servitio Dei! à quo tam celeriter *prævenitur in benedictionibus dulcedinis*. Pf. 20. 4. & Pf. 58. 11. *Deus meus! misericordia eius præveniet me*. Id. ib.

In portis nostris omnia poma. Cant. 7. 13. Cur in portis? ut furi pateant? Hebr. phrasi in portis esse, est in promptu habere. Sicut Caino dictum est Gen. 4. 7. *peccatum tuum statim in foribus aderit*. Significat igitur promptitudinem ad faciendum, quæ Deo placent. *Fatuis* fat erat, oleum in foro esse de Ponte. hic.

In omnibus operibus tuis esto velox, & omnis infirmitas non occurret tibi. Eccl. 31. 27.

Sex alæ uni Jf. 6. 2. Ut quid tot alæ velocissimis spiritibus? duæ sufficerent. Dicam alæ cœlestis ephēbi sunt, & divinæ majestatis Legati; idèò duæ: alæ, id est, ut celeritatem avium ordinariam, habere non sufficit; sed senis opus, & velocitate extraordinariâ, ad obsequium Dei triplicatâ. Paoletti in festo Epiph.

Ex Novo.

Magister, sequar te, quocumque ieris. Matth. 8. 19. Debebas dicere, sequor te, *Oliva* f. 2. D. Pass.

Abiit in montana cum festinatione. Luc. 1. 39. Docet festinatum iter in montes; ardua adiri oportere ferventius; nec retardandum cursum, cum ad aliena commoda pergimus. *Oliva* 1. 13. Strom. hic.

Et venerunt festinantes. Luc. 2. 16. Ut Christum inveniant, festinant; &, quia festinâ-

runt, non solum pueri aspectu, sed Virginis quoque, & Joseph, modestiâ recreati sunt. Præmium hoc acceleratæ pietatis. Id. ib.

Zachæe festinans descende. Luc. 19. 5. Ille præcurrat; festinatio ejus meruit accelerationem gratiæ. Paoletti in festo Epiph. Quid Zachæum ad Christi epulum attraxit? festinatio: *festinans descendit; ecce do, reddo*. Quod *et ipse filius sit Abrahæ*. v. 9. Sicut Abrahæ cunctatus nunquam est; seu domo egredi juberetur, seu filius posteretur ad cadem, seu angelos exciperet; ita avitæ festinationis æmulus Zachæus, *Oliva* f. 2. D. Pass.

Pater! in manus tuas commendo spiritum meum. Luc. 23. 46. Cur non potius carnem commendat clavis perfossam, flagellis laniatam? aut carnem cum spiritu? Matth. 26. 41. *Spiritus quidem promptus est*. Caro tarditatem demonstrat; spiritus autem promptitudinem, & celeritatem. Paoletti in festo Epiph.

O stulti, & tardi corde! Luc. 24. 25. Abjicienda est tarditas, quæ vitium non festinat expellere, nec nititur adhibere virtutem. Vituperanda tarditas ad expediens, ubi mors non sua molimina tardat, & natura tempore, & vitâ, propter procedit ad finem; & nihil sistit in rebus, quod, suis legibus à Deo positus, velocitate non pergat. Sim. de Cassia 1. 14.

Qui prior descendisset. Jo. 5. 4. Ad motum piscinæ probatiæ unus tantum curabatur, & qui prior descendisset. In hoc, quod unus, & primus, sanatur. *Unus accipis bravium*. 1. Cor. 9. 24. Hugo Card. hic.

Velocitas fervens est, & omnia ferventiora, velociora; omnia frigidiora, tardiora. S. Aug. in Pl. 147.

Quantumcunque festinent homines in exequendo, quod faciendum nõrunt, vix fugiunt, quin rationem reddendam morarum habeant. S. Xav. 1. 5. ep. 2. S. Patri Ulis siphone.

TITULUS IX.

CHARITAS ERGA DEUM.

§. I.

Figure, & Symbola.

Ex Veteri.

Offerentes coram Domino ignem alienum. Lev. 10. 1. Erat in atrio tabernaculi; putâ in altari holocaustorum, ignis sacer è cœlo lapsus; quem Deus jufferat foveri, ut eò solò uterentur ad sacrificia, & thymiamata. Vide c. 9. 24. Erat in eodem atrio ignis profanus; & communis, quò utebantur ad coquendas carnes hostiæ pacificæ, & hostiæ pro peccato; quibus velebantur in atrio, partim Sacerdotes

partim Laici offerentes; hoc usi Nadab, & Abiû. Ignis alienus est quævis cupiditas, quæ igni sacro, id est, Charitati est contraria: Charitas enim est ignis de cœlo missus, & animæ à Deo inditus. Corn. hic.

Erue me à circumdantibus me. Pl. 31. 7. Sancta anima, divini amoris spiculis vulnerata, cum anhelare in Deo coeperit; cum ad supernam se patriam per desiderium extendit; ad tentationem ei videtur, quidquid in hoc sæculo amicum antea, blandumque, putabatur. S. Greg. in Pl. pœnit. hic.

Ambulabam in latitudine. Pl. 18. 45. Id est, in charitate, quæ diffusa est in cordibus nostris. S. Prosper hic.

Cum dilatasti cor meum. Pf. 118. 32. Quid est cor dilatatum? nisi cor amore fervens, charitate repletum: per charitatem ergo cor dilatatur. Hugo à S. Viçt. tr. de laud. char.

Nolite me considerare, quod fusca sum. Cant. 1. 5. Symbolicè fol accendens, & quasi denigrans animam, est charitatis æstus; quò quasi tabescit anima, cum videt Dei offensas, & animarum perditionem, juxta illud Pf. 118. 139. *tabescere me fecit Zelus meus.* Corn. hic. S. Humbertus ferm. 46. ad moniales nigras: hujusmodi color attestatur calori charitatis: caloris enim est inducere nigredinem; sicut patet in domibus, in quibus fit ignis magnus, & continuè, qui denigrat domum à fumo. Et felix, quæ dicere potest: *fusca sum, quia decoloravit me sol*, scilicet amor Christi, quia pro ejus amore solo tali habitu sum vestita.

Ordinavit in me charitatem. Cant. 2. 4. Hebr. *vexillum ejus super me Charitas.* Sept. *vexillum ejus super me sit Charitas*; id est, vexillate, ordinatè super me charitatem. *Ordinavit ergo in me charitatem*, nihil aliud est, quàm si dixisset: statuit me sub vexillo charitatis, jussit me in hoc ordine militare. Bene dixit, *ordinavit*: quia, ut ait S. Aug. l. 15. c. 25, de Civ. nihil est aliud perfectè, & veta virtus, quàm ordo amoris. Vatablus vertit: *cujus* (sponsi) *vexillum erga me est dilectio*. Solent enim duces vexillò post se trahere milites; ita sponsus sponsam amore, tanquam vexillò, ad se, suaque caltra attraxit. Corn. hic.

Emissiones suæ paradisius matorum Punicorum. Cant. 4. 13. Pro malo Punico per translationem charitas intelligitur. S. B. Theodoret. hic.

Dabo tibi poculum ex vino condito. Cant. 8. 2. Deus potat animam vinò charitatis, & inebriat eam nectare sui dulcis amoris. S. Bonav. diat. sal. c. 25, de charit.

Vinum, & musica, laticat cor; & super utraque dilectio sapientia. Eccl. 40. 20. Appositè confertur, & præfertur, dilectio sapientia, vino, & musica: quia ipsa est spirituale vinum mentem inebrians, & spiritualis musica animam oblectans. Nota: dilectio sapientia, propriè est dilectio virtutis; inter virtutes autem primas tenet Charitas, juxta illud Eccl. 1. 14. *Dilectio Dei honorabilis sapientia.* Corn. hic.

Præceptum fuerat Ezechiel c. 4. 4. 6. ut dormiret super lazus sinistrum; & postea, ut dormiret super lazus dextrum. Advertendum, utrumque lazus quid significet. Duo sunt, in quibus vel ad bonum, vel ad malum, dilatatur cor, charitas scilicet, & cupiditas. Charitas est lazus dextrum, cupiditas est lazus sinistrum. Dormit in dextro latere, cujus cor dilatatur in charitate; in sinistro verò dormit, qui fræna suæ cupiditatis in avaritiam usquequaque porrigit, Petr. Cell. c. 18.

Ex Novo.

Inventa una pretiosa margarita. Matth. 13. 46. Hæc est pretiosa margarita, Charitas, sine qua nihil tibi prodest, quodcumque habueris; quam si solum habeas, sufficit tibi. S. Aug. in ep. S. Jo. tr. 5.

Esurit. Matth. 21. 18. Esurit JESUS semper in justis, volens manducare fructum Spiritus Sancti in eis: & sunt ejus esca, ut ita dicam, ficus; quas esuriens edit, id est, charitas ejus, qui eam fructificavit; qui primus fructus est Spiritus Sancti, & gaudium, & pax &c. Orig. tr. 16. hic. Unus de fructibus Spiritus Sancti charitas est. Hujus tempus est, quando non est difficile fructum reddere charitatis, & diligere diligentem; & est quidem fructus iste Spiritus Sancti; tamen in tempore suo. Orig. tr. 16. in Matth.

Si quis sitis, veniat ad me. Jo. 7. 37. *Hoc autem dixit de spiritu &c.* 39. quem? nisi spiritum charitatis, quem Mundus non potest accipere. Drogo ost. l. de creat. & red. primi hom.

Svadeo tibi, à me emere aurum. Apoc. 3. 18. id est, charitatem, luce intimi splendoris fulgidam, fervore dilectionis ignitam, in Electis meis per fornacem tribulationis probatam. Rich. à S. Viçt. hic. l. 1. c. 11.

Habentes singuli citharas, & phialas aureas. Apoc. 5. 8. Citharis ubi lignò chordæ tenduntur, corpora mori parata: phialis verò corda latitudine charitatis patula designantur. V. Benda. hic.

Ex Patribus.

Charitas oleo comparatur: nam quomodo oleum omnibus humoribus superius esse cognoscitur; ita charitas omnibus virtutibus sublimior comprobatur. S. Aug. D. 2. post Epiph. l. 2.

Magnæ sunt divitiæ charitatis; sine quâ dives pauper est, & cum qua pauper dives est. Id. ib.

Quomodo arbor, quamlibet pulchra sit, & fructuosa, non potest vivere sine radice; sic quamlibet bona opera perseverare non poterunt sine charitate. Ipsa est enim, de qua Apostolus Eph. 3. 17. dicit: *in charitate radicati, & fundati.* Id. ib.

O quam felix, & beata est anima, quæ charitatem in se habere meretur! charitas sitienti potus est, esurienti cibus, in amaritudine positus dulcedo; in tristitia constitutus vera, & grata, consolatio; fluctuantibus portus, errantium via, peregrinantium patria. Id. ib.

Quomodo oleum à nullo humore premitur, sed diruptis omnibus exilit, & supereminet; sic & charitas non potest premi in ima; necesse est ut ad superna emineat. Id. tr. 6. in Joan. circa finem.

Frigus charitatis, silentium cordis est; flagrantia charitatis, clamor cordis est: si semper manet charitas, semper clamas. Id. in Pf. 37. *Anse te omne desiderium meum.*

Æstas charitas est. Habet & æstas pluvias suas svaves, & uberes. Quid duleius lacrymis charitatis? S. Bern. f. 58, in Cant. Fiet quippe charitas; sed ex amore, non ex mœrore, &c. ibidem.

Charitas est sicut avis generosa, quæ vivit de præda, sicut accipiter, falco, & aquila; ita namque aves nobiles vix, vel nunquam, tangunt terram, nisi quando rapiunt prædam. Sic homines charitatem habentes, bona ista transitoria non tangunt, vel terrena per affectum; nisi quaerendo solummodo simplicem virtutem. S. Bonav. diat. Sal. c. 25, de charitate.

Com.

Comparatur cani bene docto ad venationem: sicut enim canis sequens prædam non sentit spinam; sic qui charitatem habet, & sentit odorem paradisi, quasi non sentit spinam, id est, tribulationem hujus Mundi. Id. ib.

Sicut panis cum omni cibo sumitur; ita charitas cum omni opere debet esse. Idem in Pl. 40.

Tanta charitatis vis est, ut cælo latiore faciat animam. S. Chryl. hom. 44. in Acta Ap. Id. hom. 13. in ep. 2. Cor. Cor Pauli dilatavit charitas. Nihil latius corde Pauli; totum orbem complexum est. *Os nostrum patet ad vos, ô Corinthii, cor nostrum dilatatum est.* 2. Cor. 6. 11.

Si initium vitæ hominum panis, multo magis, initium, & consummatio animæ, panis dilectionis. Reficit panis esurientem, & charitas perficit deficientem. Panis corpus hominis confirmat, sed charitas cor vivificat. Cum pane cætera utiliter eduntur, cum charitate omnia salubriter sumuntur. Specialis hominum cibus panis; singularis virtus animarum charitas. Sinè pane vilis est mensa; sinè charitate contemptibilis est anima. Petr. Cell. l. de pan. c. 23.

Quam pulchras, & quam decoras, novit formas depingere dilectio! Caput sphericum, & rotundum, sed aurum in statua sua charitatis; quia intentionem puram, & perfectam, facit Columbinos aspectus subjungit per innocentiam; manus tornatiles per eleemosynam; nasum apertum, & recurvum, per discretionis temperantiam; ubera plena per abundantiam gratiæ; pedes rectos per incessum misericordiæ; corpus totum plenum oculis per circumspeditionem industria. Pingit trinum, & unum Deum in capite, pingit Jesum passum in oculis, pingit librum Evangelii in auribus, pingit flagella in dorso pingit lanceam in latere. &c. Id. l. de cons.

Charitas ventus est suavissimus, & dulciter flat in animas virtutibus aptas; & provehit, & introducit in portum justissimæ, atque sanctissimæ voluptatis: nec infirmitatem generat, sed, quod sanum est, ipsa producit. Sim. de Cass. l. 4. c. 9.

§. II.

Charitatis excellentia, & prærogativa.

Ex Veteri & Novo.

APPARUERUNT GEMINI IN UTERO. Gen. 38. 27. Irenæus, Chrylost. Cyrill. Isid. Rup. dicunt, representari Hebræum, & gentilem, populum. Liceat mihi applicare, quod dicitur de aliis geminis Jacob, & Esau Gen. 25. 24. illum fuisse figuram Electorum, hunc reproborum. Zara posterius natus Jacob, symbolum justorum, & Electorum, qui à peccatoribus & reprobis per Phares natu majorem significatis, distinguuntur coccinò, id est, ignea charitate. *Phares* interpretatur *driviso*. De Ponte in Cant. 4. Exh. 6.

Dimitte me, ut irascatur furor meus. Ex. 32. 10. Hæc (charitas) vita fidei, spei robur,

& omnium intima vis, & medulla virtutum. Nonne hæc est, quæ in Moysæ divinæ justitiæ, & potentiæ, obstans, prævaluit in fortitudine? *dimitte me &c.* Audis *dimitte*? & Deum teneri non dubites; nec aliunde, quàm amoris fortitudine. Rich. à S. Viçt.

In dextera ejus ignea lex. Deut. 33. 2. ardentissima charitas est. S. Rupert. l. 2. in Deut. cap. 9.

Assisit regina à dextris tuis. Pl. 44. 10. Merito regina virtutum Charitas esse dicitur: quia virtutis nomen amittit, qui charitati non famulatur. Rich. à S. Viçt. annot. in Pl. 44. Charitas hæc regina est, quæ à dextris Christi confidet, cum fides stet à sinistris. Gerfon f. 4.

Duxit illos in montem excelsum seorsim. Math. 17. 1. Montes figuratò sensu virtutes scriptura nominat. Omnium porò virtutum apex, ac velut arx quadam, est charitas. Et qui ad summum charitatis verticem pervenit, quodammodo à se excedens, eum, qui cerni non potest, percipit. S. Damasc. or. de transfig.

Charitas Dei diffusa est. Rom. 5. 5. Nullum est istò Dei donò excellentius. Solum est, quod dividit inter filios regni æterni, & filios perditionis æternæ. S. August. de Trinit. l. 15. c. 17.

Excellentiorem viam vobis demonstro. De te dixit, ô charitas! tu namque es via superexcellens, via supereminens, vias distortas dirigens, vias rectas ostendens. Hugo à S. Viçt. tr. de laud. charit.

Deus charitas est. 1. Jo 4. 8. Hoc privilegium sola charitas habet, ut Deus dicatur, & sit; ita ut nulli alteri hoc convenire possit: non enim dicitur, Deus humilitas est; aut Deus patientia est, sicut dicitur: *Deus charitas est.* Hugo à S. Viçt. tr. de laud. charit.

Ex Patribus, & aliis.

Adde charitatem, profunt omnia; detrahe charitatem, nihil profunt cætera. S. Aug. de V. D. l. 50.

Timor servus est, charitas libera est; & ut sic dicam, timor est servus charitatis. Id. f. 13. de V. Apost. circa finem.

Charitas te domum Domini facit, & Domum domum tibi. S. Bernard. in cœna Dom. lect. 9.

Quid in summa illa, & beata Trinitate, summam, & ineffabilem illam conservat unionem, nisi Charitas? Id. ep. 11. ad Carthuf.

Quid est ordinata charitas? si desiderium est, amor bene currat; si gaudium est, bene quiescat. Hugo à S. Viçt. tr. 2. de laud. char.

Nemo ineditam, atque jejunium; nemo, qui à humi se prosterнат; nemo cæteris virtutum exercitationibus, magnum quid se consequi patet; nisi recte fratres diligit. S. Cyrill. Alex. in Joani. l. 9. c. 24.

Sic familiaris est Deo Charitas, ut ipse mansionem habere nolit, ubi Charitas non fuerit. Id. tr. 1. ib.

Charitas virtutum omnium obinet principatum. S. Isid. l. 2. c. 3.

Dilectio

Dilectio Dei morti comparatur, dicente Salomone: fortis est, ut mors, dilectio. Cant. 8.6. Ideo, quia sicut mors violenter separat animam à corpore, ita & dilectio Dei violenter segregat hominem à mundano, & carnali amore. Idem ib. c. 3.

Anima ad imaginem Dei creata esse dicitur: quia, sicut Deus charitas est, sic & ipsa habet ex proprio suo esse, cum in usu liberi arbitrii est, quandam innatam aptitudinem ad amandum; sine qua minimè esse potest. S. Bern. Sen. f. 5. Art. 1.

Nullam aliam virtutem sonat Spiritus Sanctus in corde humano sic illi connaturalem, sicut amorem, & charitatem. Cum Deus creavit animam, ad imag. & similit. creavit illam, scilicet ad imaginem charitatis: quia *Deus charitas est*. I. Jo. 4. Id. tom. 2. f. 3.

Quod in Angelis Seraphinus, in caelis Empeyrum, in astris sol, in elementis ignis, in belluis leo, in avibus aquila, in arboribus palma, in metallis aurum, in gemmis adamas, in membris cor; hoc in virtutibus est Charitas. Doultremann de am. increato in Prolegomenis.

§. III.

Charitas continet omnes virtutes, sanctitatem, perseverantiam &c.

Ex Veteri, Novo, & Patribus.

Astitit regina - circumdata varietate. Pl. 44. 10. Quisquis unò quòlibet, quamvis pretiosò, delectatur opere, charitatis ornatum non habet, quæ vestitur varietate. Rich. à S. Viçt. annot. in Pl. 44.

Charitas omnia suffert, omnia sperat.

1. Cor. 13. 7. Sicut habens nummum habet omnia terrena, cunctaque ei obediunt; ita qui habet charitatem, habet omnes virtutes, & omnia potest in spiritualibus. Broyard. Charitas.

In charitate radicari, & fundari. Eph. 3. 17. vide hic §. 1. ex Patribus sub initium.

Tanta charitatis virtus est, ut ad se omnia trahat; omnesque sibi societ, vindicetque, virtutes. Orig. l. 5. in c. 6. Rom.

O charitas! ordinis regula Electorum, lex universalis universos ligans, virtus virtutum, canon canonum, lex legum, sententia regis regum; quam non solum edidit, vel condidit, jubendo, sed & eduxit, & promulgavit, personaliter docendo, & adimplevit servando. Mater, & origo, legum divinarum; Magistra, & domina, humanarum; rationabilium & æquarum, hostis iniquarum; cujus observantia per gratiam in hac vita initiatur, & continuata usque ad mortem in alia vita consummatur. S. Thom. p. 2. de dil. prox. c. 11.

Consistit principaliter spiritualis vita in charitate; quam qui non habet, nihil esse spiritualiter reputatur. Id. de perf. vit. spir. c. 1.

Charitas clavis est regni, perfectionis mater, virtutum robor, thesaurus incomparabilis, cunctorumque meritorum principium, & finis. S. Laur. Jul. de casto connub. c. 13.

Polyanth. Sacr. Tom. I.

Nunquam sine patientiæ exercitu charitas esse solet; & qualis sit, ostendat patientia. Idem ibid.

O præcella charitas! virtutum radix, flatera meritorum, filiorum hæreditas, cæli, clavis, fortitudo certantium, Angelorum gaudium, paradisi deliciarum, cœlestis donum, omniumque delectabilium delectabile summum. Id. f. in festo S. Andreae.

Charitas est sacra Scripturæ compendium virtutum virtus. Id. de inc. div. amor. c. 8.

Diferta quem prudentia, fortisque temperantia, quin universa sanctitas, ornavit; hæc est charitas. D. Fulbertus Carnot. prosa de S. Martino.

§. IV.

Charitas Necessaria, beata, dives, utilis.

Quid voluntate liberius? quid ligatione charitatis astrictius! Deus enim, qui liberam voluntate plasnavit hominem, sibi liberam voluntate conformem, dicitur legem charitatis ad ligationem liberam voluntatis: nec fortasse libertas voluntatem gravaret, si eam charitas non juvaret. Multum voluntatem gravat libertas, quam non trahit sursum divina charitas, sed deorsum humana vanitas. S. Bonav. in Pl. 118. Nisi quod lex tua.

Charitatem vocat matrem animarum S. Ambros. in expos. ep. S. Pauli ad Rom. c. 14.

Non clarescet anima in fulgore aeternæ pulchritudinis, nisi, ut ita dicam, prius hic arserit in officina charitatis. S. Greg. moral. l. 18. cap. 15.

O charitas! quam pia, & quam opulenta! ô quam potens! nihil habet, qui te non habet. Tu Deum in hominem demutate voluisti; tu virginali carceri novem mensibus religasti; tu Adam in Christo renovasti; tu sacram crucem in salutem perditam jam Mundo providisti; tu sola rogari non nosti. Tu cæcorum oculus, tu pes claudorum, tu scutum fidelissimum viduarum; tu melior pupillarum, plusquam uterque, parens. Tibi oculos nunquam ficos esse, aut misericordia permittit, aut gaudium. S. Zenó Veron. serm. de fide, spe, & char.

Quæ major hæreditas? quæ melior hæreditas? quam divinæ vinculum charitatis? quia hæreditas aliquando perit, *charitas nunquam*, dicente Apostolo 1. Cor. 13. 8. *excidit*. Ille dicit filios, qui relinquit filii plenissimam charitatem. S. Chrysol. f. 162.

§. V.

Facilis, amœna.

Media charitate constravit propter filias Jerusalem. Cant. 3. 10. Quid per filias Jerusalem? cum non filios, sed filias dixerit, intelligimus? nisi nos debiles, qui in Ecclesia non viri, sed feminae, sumus: quia contra vitia fortiter non reluctamur, viriliter non resistimus, muliebriter subjacemus. Si

Ff

ergo

ergo per ascensum purpureum ascendere non valemus; saltē charitatem, quæ communis omnibus Electis, quasi in medio posita est, teneamus. S. Greg. hic.

Ferculum fecit sibi Rex Salomon de lignis Libani. Cant. 3. 9. O Domine! quam pulchrum est ferculum! sed ascensus arduus; quis ascendet per illum? sed nolite diffidere: nam mediā charitate contravit propter filias Jerusalem tenellas, & delicatas; sanguinem in charitatem, crucem in amorem, commutavit. Non exigitur hodie à te Christiane mors, non sanguis, non supplicia: ama, & regna. Quid facilius, quam amare. S. Thom. Vill. Dom. Quinq. Hæc sunt proculdubio tapeta charitatis, quæ mediā humanæ naturæ, & majestatis construuntur, propter sanctarum animarum salutem. Aponius lib. 5. in Cant. In medio charitas sternitur propter filias Jerus., quæ teneris, & infirmis propolita est ad obtinendam salutem. Quis tam tener, ut amare non possit? Hugo à S. Victore. de ferculo Salom.

Jugum meum suave est, & onus meum leve. Matth. 11. 30. Jugum hoc charitas est, & amor virtutibus exhibitus. S. Laur. Just. f. in festo SS. Sim. & Judæ.

Ex Patribus.

Omnibus quæstionibus difficilibus fortior est charitas, cui omnes servire debemus; ut Deus, qui hoc præcepit, omnes nostras difficultates in facilitatem, gaudiumque convertat. S. Aug. f. 121. de diversis.

Per dilectionem copulavit sibi Deus creaturam rationalem, ut ei semper inhærendo ipsum, quò beatificanda erat, bonum, ex ipso quodammodo per affectum fugeret; & de ipso per desiderium biberet, & in ipso semper gaudium possideret. Suge ò apicula! fuge, fuge, & bibe dulcoris tui inenarrabilem suavitatem. S. Aug. lib. de subst. dilect. & charitatis.

Jejunii corpus sentit injuriam, vigiliæ carnem macerant, elemosynæ labore quærentur; sanguis in Martyrio, quamvis ardeat fides, tamen sine dolore, & timore, non funditur. Sola charitas sine labore est. S. Hier. in ep. ad Gal. l. 3. c. 5. ante medium.

Conjunctas molestias cæteræ virtutes habent, ut sobrietas, modestia, vigilantia; invidiam, cupiditatem, despectum. Charitas autem cum lucro voluptatem ingentem habet, laborem nullum; velut quædam frugi apicula, bona undique collecta in amantis animam comportans. S. Chryf. in ep. 1. Cor. 13. hom. 32.

Verè dulcis, & suavis, & potus est: cibus, quando per cognitionem sumitur; potus, quando sumitur per dilectionem. In cognitione aliquid laboris esse videtur; in qua, quasi cibus, nisi prius masticatus fuerit, non sumitur. Dilectio difficultatem non habet; & facilius intrat in animam boni dilectio, quam occulti cog-

nitio. Hugo à S. Vict. Quomodo Deus cibus, & potus.

Omnem amaritudinem fellis evome, & quòquò pacto volueris, charitatis dulcedinem fume: nihil enim frivius, nihil illà beatius est. S. Isid. lib. de conflictu virt. & vit.

Non habet locum moeror, ubi sancta charitas posuit habitaculum: augmentum charitatis, tristitiæ diminutio est. S. Laur. Just. c. 16. discipl. monast.

Semper omnipotenti Deo magis complacuit amari, quam timeri. Id. ib.

Charitas omnem amaritudinem dulcorat: unde, si modica gutta charitatis posset Inferno misceri, totum infernum dulcoraret. Hugo Card. in c. 4. Prov.

§. VI.

Charitate carere, noxium est.

VAnum est vobis ante lucem surgere. Pl. 126. 2. Lux est charitas, quæ non quarit, quæ sua sunt. S. Bern. 62. in Cant. Plenitudo legis, & cordis, est charitas. Eam rondum adeptus periculosissime promovetur, quantilibet aliis videatur pollere virtutibus. Id. fert. 13. in Cant.

Si distribuero - charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. 1. Cor. 13. 3. Genus feminans. Lem: frustra à, promissus calò si deficit ignis. Picinelli.

Nihil bonum est, quod non per charitatem fit. S. Chrylost. hom. 19. in ep. ad Hebr. cap. 10.

Sicut insipida sunt fercula sine condimento; & vacua est mensa, in qua non ponitur panis: sic vacua sunt omnia opera nostra, insipida ante Deum, nisi sint charitate condita. S. Bonav. f. 43. fer. 6. Dom. Quinq.

Quid est homo dilectione nudatus, nisi carbonis extinctus, ignis pulchritudine spoliatus. S. Bonaventura ferm. 49.

Sic familiaris est Deo charitas; ut ipse mansionem habere nolit, ubi charitas non fuerit. Hugo à S. Vict. tr. de laud. char.

Sicut primus Mundus deletus est per aquam, quæ est frigida, & purgativa, contra ardorem, & fetorem luxuriæ, quæ illud Sæculum inficiebat; sic finalis Mundus per ignem, qui calidus est, & consumptivus, finiri debet contra torporem charitatis, & frigus malitiæ, & cupiditatis; quæ maxime regnabit in Sæculi senectute. S. Bern. Sen. tom. 2. f. 11.

Sicut Mundus debuit mundari, & purificari per aquam tempore Noe, quia gentes erant nimis calidæ per luxuriam: sic purgabitur per ignem in fine Mundi, propter frigiditatem charitatis. S. Vinc. Ferr. f. 7. in D. 3. adv.

Cibus, quantumcunque delicatus, si trusus comedatur, comedentem lædit; sic nulla virtus bonum nutrimentum dat animæ, nisi igne charitatis coquatur. Ant. de Rampellogis tit. charitas.

§. VII.

§. VII.

Miscellanea.

Oblivioni datus sum tanquam mortuus à corde. Pl. 30. 13. Mortem hanc, quæ fit à corde, infert charitas; de qua loquitur sponsa Cant. 4. *vulnerata charitate ego sum.* S. Bern. ep. 42.

Charitas non inflatur 1. Cor. 13. 4. Lemma hoc est pro symbolo: vas plenum ipsum tumens. Pizin.

Sicut pars charitatis est humilitas, ita pars humilitatis est charitas. S. Ambr. 84. S. Virg. Demetriadi.

Charitatis venenum est spes adipiscendorum, aut retinendorum temporalium; nutrimentum ejus est imminutio cupiditatis; perfectio, nulla cupiditas. Signum profectus ejus, imminutio timoris; signum perfectionis ejus, nullus timor: quia & radix est omnium malorum cupiditas; & consummata dilectio foras mittit timorem. S. Augustinus lib. 83. *Quæst.* q. 36.

TITULUS X. CHARITAS.

Erga Proximum.

§. I.

Figurae, & Symbola.

Ex Veteri.

Fecit Deus duo luminaria magna. Gen. 1. 16. Tostatus: luminare magnum vocat Lunam; cum, secundum demonstrationes Astrologicas, quolibet astrò visibili, Luna ad minimum octo vicibus minor est? Respond. Abul. luna vocatur magnum luminare, non quantum ad rem, sed quantum ad apparentiam: propinquitatis enim orbis ejus ad nos, in comparatione ad alios orbis facit magnitudinem apparentiam. Vocatur *luminare majus*, quia plus lucis terræ affundit, quam cætera stellas. Did. Niss. l. 2. c. 3. in Phoen. Græc. Bonum communicativum sui.

Lignum vite in medio paradisi &c. Gen. 2. 9. In paradiso æternus Pater scientiæ arborem tibi sepofuit; & in paradiso Ecclesiæ Filius æternus charitatis arborem suam esse voluit, cui literis aureis inscripsit: *mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem.* Jo. 13. 34. magno tamen discrimine: ejus usus sub pena mortis inhibitus; hujus præceptus sub amissione vitæ: *qui non diligit, manet in morte.* 1. Jo. 3. 14. quam Christus D. tantâ curâ coluit; ut non multo tempore ramos ab affinium angustis ad immensos limites immicorum propagaverit; complexa etiam eos, qui vitæ, & honori insidiantur. Oliva t. 1. conc. 27.

Suspice cælum, & numera stellas, si potes; sic erit semen tuum. Gen. 15. 5. Antea dixerat: *fasciam semen tuum sicut pulverem terræ.* Gen. 13. 16. Quia Abraham erat bonus, & malos, liberos habiturus. Terrestria non moventur, nisi ob propriam utilitatem; celestium autem corporum motus sunt ob inferiorum utilitatem; de illis Philipp. 2. *omnes, quæ sua sunt, quarunt.* Diez. D. 6. Epiph. c. 2.

Cur Electus populus vocatus est *Israël*, quod nomen Jacob accepit in lucta? Gen. 32. 28. Cur nomen non accipit ab Abraham &c. & si à Jacob, cur non dicuntur Jacobitæ? In illa lucta erat Jacob orationi intentus; ut exponit Oseas 12. 4. *flevi, & rogavi eum*, non solum pro se, sed etiam pro filiis suis, ut tradit S. Bern. l. 6. de orat. Et cum Jacob ob suam petitionem nollet dimittere angelum, *tergix nervum femoris ejus; & statim emarcuit.* Gen. 32. 25. adeo nomen hoc totus populus accepit, in venerationem illius operis; quod pater eorum, & dux factus, aliquid de suo pro filiis perdidit. Sylveira in Math. 5. *quæst.* 10.

Asinus, 1. Reg. 8. 16. qui ingenitâ mansuetudine, & hominum necessaria, & ipsos homines portare consuevit, amorem fraternæ utilitatis accommodum designat. Bos autem; cui, non solum imposita caro onera gestare, sed & arva, vertendo sulcos, seminibus præparare, moris est; eos nimirum, qui non modo fratrum infirma tolerare, verum eorundem pigrescentia corda castigando evertere, & ad suscipiendum verbi semen excolere, demonstrat. V. Beda in Reg. l. 2. c. 5.

Emittes spiritum tuum, & creabuntur, & renovabis faciem terræ. Pl. 103. 30. Quæ inveteratur in hyeme propter frigus; sed in fervore ætatis, id est, charitatis renovatur. Hugo Card. in Jo. c. 13.

Calicem salutaris accipiam. Pl. 115. 13. Accipere calicem salutarem, & invocare nomen Domini, hoc est satiari charitate; & ita satiari, ut non solum non oderis fratrem, sed paratus sis mori pro fratre. S. August. in ep. S. Joann. 5.

Decoloravit me sol. Cant. 1. 5. Decolorari à sole, est ignescere charitate fraternâ; flere cum flentibus; cum infirmantibus infirmari, uti ad scandala singulorum. S. Bern. l. 28. in Cant.